

GEREKÇELİ KARAR HAKKININ İHLALİNE İLİŞKİN ANAYASA MAHKEMESİ KARARI HAKKINDA BİLGİ NOTU

I. GİRİŞ

Anayasa Mahkemesinin işverenle güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işe iade davasında davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin 2018/25691 başvuru numaralı 02.11.2023 tarihli kararı ("**Karar**") 26.03.2024 tarihli ve 32501 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

II. BİREYSEL BAŞVURUYA KONU OLAYIN ÖZETİ

Somut olayda başvuru bir taşeron şirket bünyesinde işçi statüsünde çalışmaktayken, iş sözleşmesi, terör örgütü ile irtibatı olduğu şüphesiyle feshedilmiştir. Başvurucu feshin geçersizliği ve işe iadesi talebiyle dava açarak Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması ("FETÖ/PDY") ile hiçbir bağlantısı olmadığını belirtmiş, akrabasının tutuklanması gerekçe gösterilerek sözleşmesinin feshedildiğini söyleyerek cezada şahsılık ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Salihli İş Mahkemesi ("Yerel Mahkeme"), başvurucu hakkında terör örgütüne üye olma suçundan başlatılan soruşturma olması ve yakın akrabasının FETÖ/PDY'ye üye olma suçuna bağlı olarak tutuklanması nedeniyle sözleşmenin feshedilmesinin haklı nedene dayandığını belirtmiştir. Başvurucu, Yerel Mahkeme'nin kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurarak hakkında soruşturma bulunsa bile herhangi bir şekilde yakalama, gözaltına alınma, ifadesinin alınması gibi bir işlem tesis edilmediğini belirtmiştir.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi tarafından işverence işçinin FETÖ/PDY ile bağlantısından şüphelenildiğinden ve bunun büyük bir ihtimalle doğru olmasından bahisle güvenin yıkılması veya ağır biçimde zedelenmesi ve işverenden katlanması beklenemeyecek bir şüphe doğması nedeniyle işçinin iş ilişkisinin devamı için gerekli olan uygunluğun ortadan kalktığı ifade edilmiştir. Buna bağlı olarak da gerçekleştirilen feshin geçerli bir neden oluşturduğu sonucuna varıldığı belirtilmiştir. Başvurucu, karara karşı süresinde temyiz yoluna başvurmuş, Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ise Başvurucunun temyiz talebini reddederek Bölge Adliye Mahkemesi kararını onamıştır.

III. ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Başvurucu, iş akdinin haksız şekilde feshedilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin, çalışma hakkının ve cezada şahsılık ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi ise, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir ettiğinden, başvurunun şikâyetlerini genel olarak adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkına yönelik olduğunu değerlendirerek incelemesini bu kapsamda yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi ilk olarak, derece mahkemelerinin dava konusu maddi olay ve olguların kanıtlanmasını, delillerin değerlendirilmesini, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu, sonuca varmada kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini makul şekilde gerekçelendirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Buna göre, derece mahkemelerince gerçekleştirilen araştırma ve incelemeler neticesinde tespit edilen hususlar, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini temin edecek ve keyfi uygulamaların önüne geçecek şekilde, somut olayın özelliği dikkate alınarak gerekçeli kararda ortaya konulmalıdır. Bu kapsamda sadece şekli anlamda bir gerekçenin varlığı yeterli değildir, aynı zamanda gerekçenin makul olması şartı aranmaktadır.

Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, somut olayda şüphe feshinin mahiyeti gereği ispatı beklenmese de, şüphenin işçinin kişiliğinden kaynaklanan bir sebebe dayanması, bu sebebin de ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kapsamda derece mahkemeleri, öncelikle işveren kurumun niteliği ile sözleşmesi feshedilen işçinin hangi pozisyonda çalıştığı, işinin mahiyeti ve öneminin ne olduğu hususlarını belirlemeli, gerekçeli kararda bu hususları ortaya koymalıdır.

Anayasa Mahkemesince bu doğrultuda yapılan inceleme sonucu, başvuru hakkında elde edilen bilginin iş akdinin feshini neden ve nasıl haklılaştırdığı hususunun derece mahkemelerinin gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Anayasa Mahkemesi, derece mahkemelerinin, başvuru hakkında yürütülen soruşturmanın derdest olmasının iş akdini feshetmedeki hukuki etkisini ve işin esası ile ilgili kendi değerlendirmesini ortaya koyması gerektiğini belirtmiştir. Diğer bir ifadeyle başvurunun terör örgütüyle herhangi bir bağlantısı bulunmamasına rağmen iş akdinin haksız olarak feshedildiğine ilişkin iddiaları açıklığa kavuşturulmadığı saptanmıştır. Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

IV. SONUÇ

Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi Başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna, gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine, Anayasa Mahkemesi kararının bir örneğinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yerel Mahkemeye gönderilmesine karar vermiştir.

Bu doğrultuda belirtmek gerekir ki, derece mahkemelerince somut olayın gerekliliklerine göre gerçekleştirilecek araştırma ve incelemeler neticesinde tespit edilen hususlar, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri doğrultusunda, somut olayın özelliği dikkate alınarak her gerekçeli kararda ortaya konulmalıdır. Gerekçeli kararlar davaya konu olay ve olguların mahkemece nasıl nitelendirildiğini, kurulan hükmün hangi nedenlere ve hukuksal düzenlemelere dayandırıldığını ortaya koyacak, olay ve olgular ile hüküm arasındaki bağlantıyı gösterecek nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda mahkemelerce tarafların o dava yönünden hukuk düzenince hangi nedenle haklı veya haksız görüldüklerini anlayıp değerlendirebilmeleri için ortada usulüne uygun şekilde oluşturulmuş, hükmün hangi nedenle o içerik ve kapsamda verildiğini gösteren, kuşkuyla yer vermeyecek açıklıkta olan bir gerekçe sağlanması elzemdir. Zira kararların gerekçeli olması, davanın taraflarının mahkeme kararının dayanağını öğrenerek mahkemelere ve genel olarak yargıya güven duymalarını sağladığı gibi tarafların kanun yoluna etkili başvuru yapmalarını mümkün hâle getirecek, adil yargılanma hakkının korunmasını sağlayacaktır.

Anayasa Mahkemesi kararının tamamı: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240326-7.pdf>

Herhangi bir sorunuz olması halinde bizlerle her zaman iletişime geçebilirsiniz.

İletişim

Can Güner
Kurucu Ortak
can.guner@bicerguner.com

Elif Şatır
Kıdemli Avukat
elif.satir@bicerguner.com

İrem Efe
Avukat
irem.efeb@bicerguner.com